

СУЧАСНІ СПОСОБИ НАБУТТЯ ОСВІТНІХ І ПРОФЕСІЙНИХ КВАЛІФІКАЦІЙ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ТА ДУАЛЬНОЇ ФОРМ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Законодавство України визначає кваліфікацію як визнану уповноваженим суб'єктом та засвідчену відповідним документом стандартизовану сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання). Кваліфікації за змістом класифікуються на освітні та професійні, а за обсягом – на повні та часткові. Професійна кваліфікація – це визнана кваліфікаційним центром, суб'єктом освітньої діяльності, іншим уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання), що дозволяють виконувати певний вид роботи або здійснювати професійну діяльність. Професійні кваліфікації присвоюються, визнаються і підтверджуються кваліфікаційними центрами, закладами освіти та іншими суб'єктами, уповноваженими на це законодавством. Освітня кваліфікація – це визнана закладом освіти чи іншим уповноваженим суб'єктом освітньої діяльності та засвідчена відповідним документом про освіту сукупність встановлених стандартом освіти та здобутих особою результатів навчання (компетентностей). Освітні кваліфікації присуджуються, визнаються і підтверджуються закладами освіти чи іншими суб'єктами освітньої діяльності. Кваліфікація вважається повною в разі здобуття особою повного переліку компетентностей відповідного рівня Національної рамки кваліфікацій, що визначені відповідним стандартом. Кваліфікація вважається частковою в разі здобуття особою частини компетентностей відповідного рівня Національної рамки кваліфікацій, що визначені відповідним стандартом. Результати навчання та компетентності, необхідні для присудження освітніх та/або присвоєння професійних кваліфікацій, можуть досягатися та здобуватися у системі формальної, неформальної чи інформальної освіти [1].

Держава визнає та заохочує до здобуття освіти усіх видів, а також створює умови для розвитку суб'єктів освітньої діяльності, що надають відповідні освітні послуги. Формальна освіта – це освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій) і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою. Неформальна освіта – це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних

державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Інформальна освіта (самоосвіта) – це освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям. Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в установленому порядку в системі формальної освіти, а кваліфікаційні центри присвоюють часткові або повні професійні кваліфікації, в тому числі і на базі неформальної та інформальної освіти [2].

Національна рамка кваліфікацій – системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів. Національна рамка кваліфікацій призначена для використання органами державної влади та органами місцевого самоврядування, установами та організаціями, закладами освіти, роботодавцями, іншими юридичними та фізичними особами з метою розроблення, ідентифікації, співвіднесення, визнання, планування і розвитку кваліфікацій. Національна рамка кваліфікацій ґрунтується на європейських і національних стандартах та принципах забезпечення якості освіти, враховує вимоги ринку праці до компетентностей працівників та запроваджується з метою гармонізації норм законодавства у сферах освіти і соціально-трудових відносин, сприяння національному та міжнародному визнанню кваліфікацій, здобутих в Україні, налагодження ефективної взаємодії сфери освіти і ринку праці. З метою забезпечення зрозумілості, порівняння та взаємного узгодження між собою освітні та професійні кваліфікації описуються результатами навчання, сформульованими відповідно до дескрипторів Національної рамки, якими є: знання, уміння/навички, комунікація, відповідальність і автономія. На міжнародному рівні порівняння та визнання кваліфікацій виконується через зіставлення за рівнями та дескрипторами Національної рамки кваліфікацій із Європейською рамкою кваліфікацій для навчання впродовж життя. В рамках Болонського процесу порівняння та визнання освітніх кваліфікацій забезпечує Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти, рівні та дескриптори якої узгоджуються із відповідними рівнями Європейської рамки кваліфікацій [3].

У сучасних умовах здобуття вищої освіти в Українському державному університеті залізничного транспорту набуто досвід опанування освітніх та професійних кваліфікацій не тільки в традиційний спосіб, але й в альтернативний – шляхом впровадження дистанційної [4] та дуальної [5] форм здобуття вищої освіти.

1. Національне агентство кваліфікацій [сайт]: розділ «Система кваліфікацій: Кваліфікації». URL : <https://nqa.gov.ua/kvalifikacii/>.

2. Національне агентство кваліфікацій [сайт]: розділ «Система кваліфікацій: Види освіти». URL : <https://nqa.gov.ua/vidi-osviti/>.

3. Національне агентство кваліфікацій [сайт]: розділ «Система кваліфікацій: Національна рамка кваліфікацій». URL : <https://nqa.gov.ua/national-qualification-frame/>.

4. Євсєєва О. О. Дистанційні технології освіти на платформі Moodle як напрям упровадження змішаного навчання у закладах вищої освіти. Проблеми впровадження змішаного навчання в Українському державному університеті залізничного транспорту: тези науково-методичної конференції кафедр університету (Харків, 25–26 листопада 2020 р.). Харків: УкрДУЗТ, 2020. С. 38–40. URL: <http://kart.edu.ua/events/naukovo-metodichna-konferencija-2020-roku>.

5. Український державний університет залізничного транспорту [сайт]: розділ «Центри: Центр навчально-практичної підготовки, професійної та дуальної освіти». URL: <https://kart.edu.ua/unit/cpp>.

*Д-р екон. наук, професор кафедри
обліку і аудиту **О. О. Євсєєва**,
канд. екон. наук, асистент
кафедри економіки та управління
виробничим і комерційним
бізнесом **О. В. Головаш***

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

НАГАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА СТЕЙКХОЛДЕРІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Законодавство України у сфері вищої та професійної освіти характеризується суттєвими змінами, починаючи із 2019 року, а саме: запровадженням нової парадигми забезпечення якості вищої освіти, запровадженням дуальної форми здобуття освіти, підвищенням рівня вимог щодо системності взаємодії із роботодавцями та іншими стейкхолдерами. У зв'язку з цим в Українському державному університеті залізничного транспорту створений у 2007 році Центр навчально-практичної підготовки було реорганізовано в Центр навчально-практичної підготовки, професійної та дуальної освіти (далі – Центр).

У своїй роботі Центр керується чинним законодавством України, відповідно до своєї специфіки діяльності, Статутом університету, рішеннями вченої ради, нормативними актами, наказами та розпорядженнями керівництва університету. Метою діяльності Центру є підвищення якості практичної підготовки студентів для задоволення потреб залізничного транспорту та інших галузей економіки України у висококваліфікованих професіоналах, а також сприяння працевлаштуванню студентів і випускників університету, прискорення адаптації випускників на виробництві [1].

Запровадження дуальної форми здобуття освіти є викликом для сталого підвищення якості вищої освіти. Воно потребує удосконалення механізмів взаємодії закладів вищої освіти (далі – ЗВО) та роботодавців,